

İKTİSAT BÖLÜMÜNDE OKUYAN ÖĞRENCİLERİN İKTİSAT BÖLÜMÜNÜ SEÇME NEDENLERİ VE BEKLENTİLERİNİN İNCELENMESİ

Aslıhan NAKİBOĞLU¹

Özet

Bu araştırma; iktisat bölümünde eğitim gören öğrencilerin iktisat bölümünü seçme nedenlerini ve bölümün beklentilerini karşılama düzeyini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veriler, 2016-2017 eğitim öğretim yılında Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü'nde eğitim gören 503 öğrenciye anket uygulanarak toplanmıştır. Anketlerden ulaşılan veriler bilgisayar ortamında SPSS 22.0 programında analiz edilmiştir.

Araştırma sonucunda, iktisat bölümünde eğitim gören öğrenciler, çok fazla nedenin bileşimi sonucunda iktisat bölümünü seçtikleri ve iktisat bölümünün beklentilerini büyük oranda karşıladığı ortaya konulmuştur. Öğrencilerin seçimlerinde ve beklentilerinin karşılanmasında öğrenim şekillerine göre farklılaşma bulunmazken, diğer değişkenler olan cinsiyet, yaş ve sınıflarına göre farklılaşmalar olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İktisat Bölümü, Bölüm Seçme Nedeni, Öğrenci Beklentisi.

AN ANALYSIS ON THE REASONS OF SELECTING THE SUBJECT ECONOMICS AND THE EXPECTATIONS OF THE STUDENTS OF THE DEPARTMENT OF ECONOMICS

Abstract

This study aims to seek the reasons why the students of economics choose the subject economics in their higher education and if their expectations are met by the department of economics. The data in the study have been collected by a survey with the participation of 503 students from the department of economics, of Faculty of Economics and Administrative Sciences at the University of Ömer Halisdemir. The data via surveys have been analyzed by SPSS 22.0 computer statistics programme.

The study concludes that the students of economics had selected the subject with various reasons and their expectations were mostly met by the department. The study also finds out that there were no divergencies, based on the selection of the students and the meeting of their expectations regarding their structure of education while there were divergencies on the other variables based on gender, age and their years in the higher education.

Key Words: Department of economics, the reasons for selecting the subject area, expectations of the students

¹ Yrd. Doç. Dr. Ömer Halisdemir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, anakiboglu@hotmail.com

GİRİŞ

Üniversite eğitimi; eğitimin son kademesi olarak, daha önce alınan eğitimlerden farklılık göstermektedir. Üniversitede alınan eğitimden sonra iş hayatına giriş yapılmaktadır. Vasıflı ve nitelikli bir işgören olarak iş yaşamına başlamanın ilk şartı, iyi bir eğitim almaktan geçmektedir (Öztürk ve İlman, 2015: 73). Üniversite düzeyinde eğitim almak ise, bireylerin üniversite sınavında aldıkları puanlar ve bu doğrultuda yaptıkları tercihlerle ilgilidir. Yapılan bu tercih, birey için aslında meslek seçimidir (Bahar, 2002: 126). “*Meslek, belli bir eğitimle kazanılan, kuralları toplumca belirlenmiş ve kazanç elde etmek için yürütülen sistemli faaliyetler bütünü*” olarak tanımlanmaktadır (Kuzgun, 2000:1). Diğer bir ifade ile meslek bireyin yaşamını kazanmak için başvurduğu faaliyetlerin tamamını kapsamaktadır (Koç, 1991: 16).

Meslek seçimi üzerinde pek çok faktör bulunmaktadır. Bu faktörlerin başında, aile, arkadaş, çevre, öğretmen gibi çevresel faktörler olmakla birlikte, bireyin ilgi ve yetenekleri, okul başarısı, hedefleri, hayalleri vb. gibi bireysel faktörlerde etkili olmaktadır.

Meslek seçimi konusunda olması gereken, bireyin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda mesleğini seçmesidir. Fakat aile, çevre ve ülke politikası gibi nedenler, bireylerin istedikleri alanlara yönelmelerini etkilemektedir. Özellikle gelecek kaygısı bireylerin meslek seçimlerini etkilemekte, bu durum aldığı eğitimden memnun olmayan ve mesleğini sevmeyen yapan işgörenlerin artmasına neden olmaktadır (Sarıkaya, Khorshid, 2009: 395). Sonuç, mutsuz ve memnuniyetsiz bireylerin toplumda fazla sayıya bulunmasına neden olmaktadır.

Bölüm tercihlerinde iktisat bölümü oldukça tercih edilen bir eğitim alanı olmakla birlikte gerek devlet gerekse vakıf üniversitelerinin pek çoğunda iktisadi idari bilimler fakültesi içerisinde yer almaktadır. “*İktisat eğitiminin bu derece yaygınlık kazanması, piyasa talebinden çok bu bölümlerin görece düşük maliyetle açılabilmesinin ve üniversite eğitimine olan genel talebin bir yansıması olarak değerlendirilmelidir*” (TÜBA, 2007).

İktisat 18. yüzyılda Batı’da doğmuştur. 19. yüzyılda Batı’da yükselen modern sosyal bilimlerden birisidir. İktisat bilimi özellikle Adam Smith’in Ulusların Zenginliği (1776) adlı eseri ile özdeşleştirilmiş ve 19. yüzyıl bilim yaşamını derinden etkilemiştir (Turhan, 2011: 12).

İktisat bilimi Batı’nın karşılaştığı üretim, üretimin sürdürülmesi ve zenginliğin paylaşımı gibi sorunları aşmanın aracı olarak 19. yüzyılda, kurallar koyan ve genel yasalar belirleyen iktisat bilimi gözde bilim haline gelmiştir (Sezer, 1985: 31). Bu doğrultuda da Türkiye’de üniversitelerde ders olarak yerini almış, 1950’li yıllardan sonra da üniversitelerde ilgili bölümler açılmıştır.

“*İktisat bölümü lisans programı; öğrencilere alanlarında sağlam bir teorik altyapı kazandırmayı ve bunu uygulamalı alanlarda ekonometri ve istatistikî yöntem ve analizlerle desteklemeyi hedeflemektedir. Bu programın temel amacı; öğrencilere gerçek hayattaki ekonomik olaylara ve sorunlara yaklaşımlarında geniş bir perspektif verebilmek ve bu sorunların çözümünde güncel analitik araçları uygulayabilme yetisini kazandırmaktır*” (Şimşek ve Cicioğlu, 2006: 18).

İktisat eğitimi alan öğrenciler başta makro ve mikro iktisat olmak üzere, büyüme teorileri, para politikası, maliye politikası gibi derslerin yanı sıra, matematik, ekonometri, istatistik gibi uygulamaya yönelik derslerde almaktadırlar. İktisat eğitimi alan öğrenciler tamamlayıcı nitelikte de işletme, muhasebe, siyaset bilimi gibi dersleri de görmektedirler (Çımat ve Daşkiran, 2014: 8). Ancak ders programları incelendiğinde; derslerde ağırlıklı olarak geleneksel iktisat teorilerine yer verildiği, güncel koşullardan kaynaklanan olumsuzlukların etkisiyle güncel teorilere ve analiz yöntemlerine yer verilmediği, diğer taraftan da geleneksel iktisat teorileri anlatılırken, ülkelerin koşulları göz ardı edilerek mukayeseden uzak, sadece soyut yetenekleri geliştirmek üzere anlatımların yapıldığı gözlenmektedir (İzdeş, 2001: 40).

İktisat bölümünü bitiren öğrencilere lisans diploması verilerek “*İktisatçı*” unvanı da verilmektedir. İktisat bölümü mezunlarının iktisat tarihine hakim olarak, iktisatla ilgili teorileri bilmeleri ve gerçek hayatla ilişkileri kurarak, yaşanabilecek kriz ve şoklara çözüm üretebilecek bilgi seviyesinde olmaları beklenmektedir (Süalp, 2012:1-2). Nitekim iş hayatında başarılı olan

öğrenciler aldıkları eğitimin kalitesini yansıtmaktadır. “Üniversitelerde verilen eğitimin en önemli özelliklerinden birisi öğrencilere piyasa koşullarının gerektirdiği nitelikleri kazandırması olmalıdır” (Gençoğlu ve İşseveroğlu, 2010, 38) .

İktisat eğitimi alan bireyler öncelikle kendilerine şu soruyu yöneltilmelidirler; meslek olarak mı iktisat, bilim olarak mı iktisat? Madenci (2012a) İktisat eğitiminden beklentilerin, mezun olduktan sonra yapılmak istenene bağlı olduğunu belirtmektedir.

Meslek olarak iktisat: meslek olarak iktisatı seçen bireyler başta bankalar olmak üzere, finansal kuruluşlar, Hazine Müsteşarlığı, Merkez Bankası, Maliye Bakanlığı gibi devlet kurumlarında görev alabilirler. Yaptıkları iş genel olarak teknisyenliktir. Bundan dolayı da iktisatı teorik olarak bilmenin yanında, finansman teknikleri, muhasebe, istatistik, ekonometri gibi uygulama alanlarına hâkim olmaları gereklidir. Diğer bir ifade ile iktisat olarak mesleği seçen birey, ekonometrik istatistiksel analizleri yapabilmeli, örneğin herhangi bir sektöre ilişkin sektörel verileri analiz ederek, rapor hazırlayabilmeli ve yorumlayabilmeli, finans piyasalarını takip ederek, ilgili tahminler yürütebilmelidir. Ayrıca, yabancı dili de iyi seviyede olmalı, üst düzey bilgisayar kullanma becerisine sahip olmalıdır (Madenci, 2012a).

Bilim olarak iktisat: İktisat bölümünden mezun olanlar bilim olarak iktisatı seçerek, iktisat alanında lisansüstü eğitim alarak akademik kariyer yapmayı tercih edebilirler (OKUBİL, 2011). “Bilim olarak iktisat öncelikle ekonomik olayların meydana geldiği dünyayı anlamaya yöneliktir. Meslek olarak iktisat ise bu dünyayı sadece veri alır.” (Madenci, 2012b). Bunların dışında siyaset, işletme gibi alanlarda da lisansüstü eğitim görebilirler. Lisans eğitimi alırken, işletme, muhasebe, finans gibi derslerde gördükleri için bu alanlara da yönelebilirler. Bu durum, bireyin geleceğine ne şekilde yön vermek istediğine bağlıdır (Çımat ve Daşkiran, 2014: 12).

Fakat asıl beklenen ve bilim olarak iktisatı seçen bireylerin iktisat alanında lisansüstü eğitime yönelmesidir. Bilim olarak iktisatı seçen bireyler, araştırma yapmaya, makale yazmaya, kütüphanede zaman geçirmeye hazırlıklı olmalıdırlar. Diğer bir ifade ile maddi beklentileri ikinci plana atarak, iktisat alanında araştırmaya yönelmelidirler. Fakat şunu da iyi bilmek gereklidir: “uluslararası iktisat bölümünde yüksek lisans yapmayı düşünen bir öğrenci buradan dış ticaret uzmanı olarak çıkacağına zannetmemelidir. Bu bölümün amacı uzman yetiştirmek değildir” (Madenci, 2012b). Bundan dolayı da iktisat eğitimi alan bireylerin beklentilerini net olarak ortaya koymaları, yönelecekleri alanla ilgili derin araştırmalar yaparak, ona göre tercihlerini yapmaları, gelecekte işlerinden doyum sağlayan mutlu işgören olmalarında önemlidir.

Diğer taraftan iktisat bölümünü kazanarak, iktisat fakültesine gelen öğrencilerin, iktisat bölümünün eğitimsel, sosyal ve rehberlik faaliyetlerinin öğrencilerin beklentilerine karşılık vermesi, akademik ve idari personelin iletişim düzeyleri, bölümdeki fikir ve düşünce özgürlüğü, kütüphanenin yeterliliği, bölümün sağladığı staj olanakları vb. unsurlar, öğrencilerin bölümlerini sevmelerinde ve başarılı olmalarında oldukça etkili olduğu düşünülmektedir.

I. METODOLOJİ

I.I. Araştırmanın Amacı ve Hipotezleri

Bu araştırmanın amacı; iktisat bölümünde eğitim gören öğrencilerin iktisat bölümünü seçme nedenleri ve bölümün beklentilerini karşılama düzeyini incelemektir. Öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerine göre öğrencilerin iktisat bölümü seçme nedenleri ve bölümün beklentilerini karşılama düzeyinin incelenmesi de araştırmanın diğer amacını oluşturmaktadır. Bu doğrultuda araştırmada aşağıdaki hipotezler sorgulanmıştır:

H₁. İktisat bölümünde okuyan öğrencilerin iktisat bölümünü seçme nedenleri; öğrenim şekli, yaş, cinsiyet ve sınıflarına göre farklılık göstermektedir.

H₂. İktisat bölümünde okuyan öğrencilerin, bölümlerinin beklentilerini karşılama düzeyi, öğrenim şekli, yaş, cinsiyet ve sınıflarına göre farklılık göstermektedir.

I.II. Evren ve Örneklem

Bu araştırma 2016-2017 eğitim öğretim yılında, Niğde ilinde faaliyet gösteren Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü'nde eğitim gören öğrenciler üzerinde gerçekleştirilmiştir. İktisat bölümünde 2016-2017 eğitim öğretim yılında 1299 öğrenci eğitim görmektedir. Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde; (Salant ve Dillman, 1994: 55):

$$n = N t^2 p q / d^2 (N-1) + t^2 p q$$

N: Hedef kitledeki birey sayısı

n: Örneklem alınacak birey sayısı

p: İncelenen olayın görülüş sıklığı (gerçekleşme olasılığı)

q: İncelenen olayın görülmemiş sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı)

t: Belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değer

d: Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen \pm örneklem hatasıdır."

kullanılarak bu evren için % 99 güven aralığında, \pm % 5 örneklem hatası ile gerekli örneklem büyüklüğü $n = 440$ olarak bulunmuştur. Araştırma sonuçlarından daha genel verilere ulaşabilmek üzere araştırma, araştırmaya katılmayı gönüllü kabul eden 503 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir.

I.III. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler, araştırmacı tarafından oluşturulan ve üç bölümden oluşan anket yöntemiyle toplanmıştır. Konuyla ilgili detaylı literatür taraması yapılmış ve konuyla ilgili araştırmaya rastlanmamıştır. Bundan dolayı anket formu araştırmacı tarafından oluşturulmuş ve uzman görüşüne sunulmuştur. Anketin güvenilirliğini belirlemek için iç tutarlılık katsayısı "Cronbach Alpha" hesaplanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0,840 olarak oldukça yüksek düzeyde bulunmuştur. Ankette üç grup soru yer almaktadır. Birinci grupta öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerini (yaş, cinsiyet, sınıf ve öğrenim şekli) belirlemeye yönelik çoktan seçmeli dört soru yer almıştır. İkinci bölümde 52'li likert tipinde hazırlanmış, öğrencilerin iktisat bölümünü seçme nedenlerine ilişkin 17 ifade bulunmaktadır. Üçüncü grupta ise öğrencilerin iktisat bölümünden beklentilerinin karşılanma düzeyine ilişkin 5'li likert tipinde 12 ifadeye yer verilmiştir. Anketteki ifadeler "Hiç katılmıyorum" yanıtı için 1, "Katılmıyorum" yanıtı için 2, "Kararsızım" yanıtı için 3, "Katılıyorum" yanıtı için 4, "Tamamen katılıyorum" yanıtı için 5 olarak kodlanmıştır. Anket online forma dönüştürülerek, öğrencilerin telefon, tablet ve bilgisayar üzerinden ankete katılımı sağlanmıştır. Anket verileri, 15.01.2017 ve 25.01.2017 tarihleri arasında toplanmıştır.

I.IV. Verilerin Değerlendirilmesi

Anketlerden elde edilen verilerin değerlendirilmesi bilgisayar ortamında SPSS 22.0 istatistik programında gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerinin belirlenmesinde frekans ve yüzde analizlerinden, öğrencilerin iktisat bölümünü seçme nedenleri ve bölümün beklentilerini karşılama düzeyinin belirlenmesinde, ortalama ve standart sapma istatistiklerinden faydalanılmıştır. Araştırmada hipotez testleri olarak, T, Testi, Tek yönlü (One way) Anova testi, Anova testinden sonrasındaki farklılıkların belirlenmesinde Scheffe testi kullanılmıştır.

II. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Araştırmada öncelikle öğrencilerin tanımlayıcı özellikleri sorgulanmıştır. Bu doğrultuda ulaşılan veriler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğrencilerin Tanımlayıcı Özellikleri

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Öğrenim Şekli	Birinci Öğretim	267	53,1
	İkinci Öğretim	236	46,9
Yaş	18	191	38,0
	19	63	12,5
	20	38	7,6
	21	25	5,0
	22	37	7,4
	23 ve üzeri	149	29,6
Cinsiyet	Kadın	273	54,3
	Erkek	230	45,7
Sınıf	1	194	38,6
	2	88	17,5
	3	88	17,5
	4	133	26,4
	Toplam	503	100,0

Araştırmaya katılan 503 öğrencinin 267’si (%53,1) birinci öğretim, 236’sı (%46,9) ikinci öğretimde eğitim görmekte olup, 191’i (%38,0) 18 yaşında, 63’ü (%12,5) 19 yaşında, 38’i (%7,6) 20 yaşında, 25’i (%5,0) 21 yaşında 37’si (%7,4) 22 yaşında ve 149’u (%29,6) 23 yaş ve üzerindedir. Öğrencilerin 273’ü (%54,3) kız, 230’u (%45,7) erkek olup, 194’ü (%38,6) 1. sınıf, 88’i (%17,5) 2. sınıf, 88’i (%17,5) 3. sınıf ve 133’ü (%26,4) 4. sınıfa gitmektedir.

Tablo 2’de iktisat bölümünde okuyan öğrencilerin iktisat bölümünü seçme nedenleri ve tanımlayıcı özelliklerine göre bu bölümü seçme nedenlerinin farklılaşıp farklılaşmadığına dair veriler yer almaktadır.

Tablo 2. İktisat Bölümünde Okuyan Öğrencilerin İktisat Bölümünü Seçme Nedenleri

İktisat bölümünü seçme nedenleri	Ort	Öğrenim şekli	Yaş	Cinsiyet	Sınıf
İktisat Alanında Akademik Kariyer Düşündüğüm İçin	3,976	0,541	0,000*	0,698	0,000*
İktisat Alanında Çalışmayı Düşündüğüm İçin	3,968	0,688	0,914	0,982	0,124
İktisat Alanında İş Olanaklarının Fazla Olduğunu Düşündüğüm İçin	3,936	0,781	0,005*	0,747	0,090
İktisat Alanında Eğitim Alırsam İlerde İşsiz Kalmayacağımı Düşündüğüm İçin	3,992	0,827	0,059	0,935	0,005*

Ailemin Bu Alanda Eğitim Almamı İstedikleri İçin	3,863	0,351	0,004*	0,283	0,032**
Bu Alanda Eğitim Almış Örnek Kişiler Olduğu İçin	3,857	0,957	0,100	0,672	0,059
Mezun Olduktan Sonra Ciddi Maddi Kazanç Getireceğini Düşündüğüm İçin	3,905	0,385	0,017**	0,264	0,003*
İktisat Alanında Alacağım Eğitimle Toplum Ve Millet Yararına Katkı Sağlayabileceğimi Düşündüğüm İçin	3,942	0,794	0,088	0,012**	0,027**
Öğretmenlerimin Bu Alana Yönlendirdikleri İçin	3,950	0,473	0,002*	0,756	0,001*
Puanım Bu Alana Yettiği İçin	3,917	0,794	0,001*	0,736	0,278
Yanlış Tercih Yaptığım İçin	3,801	0,429	0,007*	0,480	0,082
İlgi Ve Yeteneklerime Uygun Gördüğüm İçin	3,849	0,716	0,000*	0,932	0,001*
Eleştirel Düşünme Değerlendirme Problem Çözme Analiz Ve Yorumlama Gibi Tüm Sektör Ve Alanlarda İhtiyaç Duyulan Temel Özellikleri Kazandırdığı İçin	3,827	0,990	0,075	0,770	0,001*
İçinde Yaşadığımız Dünya Ve Toplumu Daha İyi Anlayabilmek İçin	3,952	0,365	0,113	0,225	0,316
İktisadi Konularda Kapsamlı Bilgi Sahibi Olabilmek İçin	3,917	0,816	0,380	0,150	0,049**
Güncel İktisadi Kavramları Daha Kolay Takip Edebilmek Ve Yorumlayabilmek İçin	3,958	0,541	0,002*	0,419	0,053
İktisadın Matematikle Olan İlişisini Anlayabilmek İçin	3,817	0,509	1,921	0,785	0,024**

*p,01 düzeyinde anlamlı

** p,05 düzeyinde anlamlı

Tablo 2 incelendiğinde, öğrencilerin iktisat bölümünü seçmede ele alınan tüm etmenlerin yüksek düzeyde etkili olduğu görülmektedir. 5 üzerinden yapılan değerlendirmede, öğrencilerin aldıkları puanların ortalaması; 3,801 ile 3,992 arasında değişmektedir. Bu da öğrencilerin iktisat bölümünü seçmede tek bir faktörün değil, pek çok faktörün yüksek düzeyde etkili olduğunu göstermektedir. İktisat bölümünü seçme nedenleri öğrenim şekillerine göre farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Yaş gruplarına göre, dokuz ifade de farklılıkların olduğu görülmüştür. Buna göre; 18 yaşındaki öğrenciler üzerinde “İktisat Alanında Akademik Kariyer Düşündüğüm İçin”, “İktisat Alanında İş Olanaklarının Fazla Olduğunu Düşündüğüm İçin”, “Ailemin Bu Alanda Eğitim Almamı İstedikleri İçin”, “Mezun Olduktan Sonra Ciddi Maddi Kazanç Getireceğini Düşündüğüm İçin”, “Öğretmenlerimin Bu Alana Yönlendirdikleri İçin”, “Puanım Bu Alana Yettiği İçin”, “Yanlış Tercih Yaptığım İçin”, “İlgi ve Yeteneklerime Uygun Gördüğüm İçin”, “Güncel İktisadi Kavramları Daha Kolay Takip Edebilmek ve Yorumlayabilmek İçin” ifadeleri iktisat bölümünü seçmelerinde daha büyük yaşlardakilere göre daha etkili olmuştur ($p<0,05$).

Cinsiyet açısından öğrencilerin iktisat bölümünü seçme nedenleri incelendiğinde sadece “İktisat Alanında Alacağım Eğitimle Toplum Ve Millet Yararına Katkı Sağlayabileceğimi

Düşündüğüm İçin” ifadesinde farklılaşma bulunmaktadır ($p<0,05$). Kız öğrencilerin “*iktisat alanında alacağım eğitimle toplum ve millet yararına katkı sağlayabileceğimi düşündüğüm*” için puanları, erkek öğrencilerden yüksek bulunmuştur. Diğer nedenlere ilişkin kız ve erkek öğrencilerin görüşlerinde farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Öğrencilerin sınıfları açısından iktisat bölümünü seçme nedenlerine bakıldığında, on ifade farklılaşmaların olduğu görülmüştür. Buna göre; birinci sınıf öğrencileri üzerinde “*İktisat Alanında Akademik Kariyer Düşündüğüm İçin*”, “*İktisat Alanında Eğitim Alırsam İlerde İşsiz Kalmayacağımı Düşündüğüm İçin*”, “*Ailemin Bu Alanda Eğitim Almamı İstedikleri İçin*”, “*Mezun Olduktan Sonra Ciddi Maddi Kazanç Getireceğini Düşündüğüm İçin*”, “*İktisat Alanında Alacağım Eğitimle Toplum Ve Millet Yararına Katkı Sağlayabileceğimi Düşündüğüm İçin*”, “*Öğretmenlerimin Bu Alana Yönlendirdikleri İçin*”, “*İlgi Ve Yeteneklerime Uygun Gördüğüm İçin*”, “*Eleştirel Düşünme Değerlendirme Problem Çözme Analiz Ve Yorumlama Gibi Tüm Sektör Ve Alanlarda İhtiyaç Duyulan Temel Özellikleri Kazandırdığı İçin*”, “*İktisadi Konularda Kapsamlı Bilgi Sahibi Olabilmek İçin*”, “*İktisadın Matematikle Olan İlişisini Anlayabilmek İçin*”, ifadeleri daha büyük sınıflardaki öğrencilere göre daha etkili olmuştur ($p<0,05$).

Ulaşılan bu bulgulara göre araştırmanın ilk hipotezi H_1 . “*İktisat bölümünde okuyan öğrencilerin iktisat bölümünü seçme nedenleri; öğrenim şekli, yaş, cinsiyet ve sınıflarına göre farklılık göstermektedir.*” Öğrenim şekli açısından ret edilmekte, cinsiyet açısından “*İktisat Alanında Alacağım Eğitimle Toplum Ve Millet Yararına Katkı Sağlayabileceğimi Düşündüğüm İçin*” ifadesi dışında reddedilirken, yaş ve sınıf açısından kısmen kabul edilmiştir.

Tablo 3’de iktisat bölümünde okuyan öğrencilerin iktisat bölümünden beklentileri ve tanımlayıcı özelliklerine göre bölümden beklentilerinin farklılaşp farklılaşmadığına dair veriler yer almaktadır.

Tablo 3. İktisat Bölümünde Okuyan Öğrencilerin İktisat Bölümünden Beklentileri

İktisat bölümünden beklenti	Ort	Öğrenim şekli	Yaş	Cinsiyet	Sınıf
Eğitim Kalitesi Açısından Beklentilerimi Karşulamaktadır	3,795	0,982	0,000*	0,348	0,014**
Akademisyenlerin Bilgi Düzeyi Beklentilerimi Karşılanmaktadır	3,960	0,758	0,002*	0,107	0,001*
Akademisyenlerin İletişim Düzeyi Beklentilerimi Karşulamaktadır	3,899	0,735	0,002*	0,002*	0,009*
Akademik Personel Dışındaki İdari Ve Yönetici Personel Beklentilerimi Karşulamaktadır	4,038	0,117	0,002*	0,981	0,001*
Düzenlenen Bilimsel Konferans Ve Etkinlikler Beklentimi Karşulamaktadır	3,917	0,242	0,000*	0,270	0,000*
Düzenlenen Sosyal Etkinlikler Şenlik, Konser Vb. Beklentilerimi Karşulamaktadır	3,922	0,213	0,000*	0,254	0,000*
Staj İmkânları Yeterlidir	3,918	0,744	0,000*	0,275	0,000*
Rektörün Öğrencilere Karşı İlgisi Yeterlidir.	3,976	0,462	0,000*	0,166	0,001*
Mesleki Rehberlik Beklentilerimi Karşulamaktadır.	3,930	0,814	0,000*	0,536	0,000*
Kütüphane Hizmetleri Beklentilerimi Karşulamaktadır.	4,008	0,227	0,001*	0,087	0,045**
Ayrımcılık Ve Baskı Yapılmamaktadır	4,072	0,159	0,002*	0,097	0,015**
Fikir Ve Düşünce Özgürlüğü Açısından İktisat Bölümü Beklentilerimi Karşulamaktadır.	3,974	0,161	0,001*	0,836	0,001*

*p,01 düzeyinde anlamlı

** p,05 düzeyinde anlamlı

Tablo 3'teki veriler incelendiğinde, iktisat öğrencilerinin bölümlerinden beklentilerinin büyük oranda karşılandığı görülmektedir. 5 üzerinden yapılan değerlendirmeye göre öğrencilerin beklentileri 3,795 ile 4,072 puan arasında değişmektedir. Öğrencilerin öğrenim şekillerine göre beklentilerinin karşılanıp karşılanmadığına dair görüşlerinde farklılıklar bulunmamaktadır ($p>0,05$). Yaş açısından ele alınan tüm beklenti ifadelerinde farklılıklar saptanmıştır. Buna göre; genel olarak 18 yaşındaki ve 23 ve üzerindeki öğrencilerin beklentilerinin karşılanma düzeyi, diğer yaşlardakilere göre daha yüksektir.

Cinsiyet açısından öğrencilerin beklentilerinin karşılanma düzeyi incelendiğinde, sadece "Akademisyenlerin İletişim Düzeyi Beklentilerini Karşılamaktadır" ifadesinde farklılaşma saptanmıştır. Kız öğrencilerin "akademisyenlerin iletişim düzeyi beklentilerini karşılamaktadır" puanları erkek öğrencilerden yüksek bulunmuştur. ($p<0,05$).

İktisat bölümünde okuyan öğrencilerin sınıflarına göre beklentilerinin karşılanma düzeyini inceleyen tüm ifadelerde farklılıkların olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Genel olarak tüm ifadelerde birinci sınıf öğrencilerinin beklentilerinin karşılanma düzeyi, diğer sınıflarda okuyan öğrencilere göre daha yüksektir.

Ulaşılan bu bulgular doğrultusunda " H_2 . İktisat bölümünde okuyan öğrencilerin, bölümlerinin beklentilerini karşılama düzeyi, öğrenim şekli, yaş, cinsiyet ve sınıflarına göre farklılık göstermektedir.", öğrenim şekli açısından reddedilirken, cinsiyet açısından "Akademisyenlerin İletişim Düzeyi Beklentilerini Karşılamaktadır" ifadesi dışında reddedilmekte, yaş ve sınıf açısından doğrulanarak kabul edilmiştir.

SONUÇ

İktisat eğitimini almış bireylere gerek özel sektörün gerekse kamu sektörünün ihtiyacı vardır. İktisat multidisipliner bir alan olması nedeniyle farklı alanların ihtiyaç duyacağı bir alandır. Bu nedenle de gerek devlet gerekse vakıf üniversitelerin büyük bir bölümünde fakülte olarak yer almakta, öğrencilerden de ciddi talep görmektedir.

İktisat bölümünde eğitim gören öğrencilerin iktisat bölümünü seçme nedenleri ve bölümün beklentilerini karşılama düzeyinin belirlenmesinin yanında, öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerine göre öğrencilerin iktisat bölümü seçme nedenleri ve bölümün beklentilerini karşılama düzeyinde farklılaşma olup olmadığının incelenmesi amacıyla Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde 2016-2016 eğitim öğretim yılında iktisat bölümünde eğitim gören 503 öğrenci üzerinde gerçekleştirilen araştırmadan aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırmada öğrencilerin iktisat bölümünü seçmelerinde pek çok faktörün yüksek düzeyde etkili olduğu, tek veya birkaç nedene dayalı olarak öğrencilerin bu bölümü seçmedikleri belirlenmiştir. Diğer bir ifade ile öğrenciler iktisat bölümünü seçerken, çalışma olanaklarının fazla olduğu, akademik kariyer düşündükleri, çevrelerinde iktisat eğitimi alan örnek kişiler olduğu, aileleri ve öğretmenleri tarafından bu alana yönlendirildikleri, diğer taraftan yetenekleri ve ilgilerinin bu yönde olarak iktisata ilgi duymaları gibi pek çok nedenin bileşimi sonucunda iktisat alanında okumaya karar verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin öğrenim şekillerine göre iktisat bölümünü seçme nedenlerinde farklılık bulunmamıştır. Diğer bir ifade ile birinci ve ikinci öğretimde okuyan iktisat öğrencilerinin, iktisat bölümünü seçme nedenleri birbirlerine benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin yaşlarına göre dokuz ifadeye farklılık bulunmuştur. Genel olarak 18 yaşındaki öğrencilerin bölümlerini seçmede "İktisat Alanında Akademik Kariyer Düşündüğüm İçin", "İktisat Alanında İş Olanaklarının Fazla Olduğunu Düşündüğüm İçin", "Ailemin Bu Alanda Eğitim Almamı İstedikleri İçin", "Mezun Olduktan Sonra Ciddi Maddi Kazanç Getireceğini Düşündüğüm İçin", "Öğretmenlerimin Bu Alana Yönlendirdikleri İçin", "Puanım Bu Alana Yettiği İçin", "Yanlış Tercih Yaptığım İçin", "İlgi ve Yeteneklerime Uygun

Gördüğüm İçin”, “*Güncel İktisadi Kavramları Daha Kolay Takip Edebilmek Ve Yorumlayabilmek İçin*” ifadelerinin etkisi daha büyük yaşlardakilere göre daha etkili olmuştur.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre “*İktisat Alanında Alacağım Eğitimle Toplum Ve Millet Yararına Katkı Sağlayabileceğimi Düşündüğüm İçin*” ifadesi dışında kalan nedenlerde farklılık görülmemiştir. Kız öğrencilerin “*iktisat alanında alacağım eğitimle toplum ve millet yararına katkı sağlayabileceğimi düşündüğüm*” için puanları, erkek öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin sınıflarına göre on ifadeye farklılıkların olduğu saptanmıştır. Birinci sınıf öğrencileri üzerinde “*İktisat Alanında Akademik Kariyer Düşündüğüm İçin*”, “*İktisat Alanında Eğitim Alırsam İlerde İşsiz Kalmayacağımı Düşündüğüm İçin*”, “*Ailemin Bu Alanda Eğitim Almamı İstedikleri İçin*”, “*Mezun Olduktan Sonra Ciddi Maddi Kazanç Getireceğini Düşündüğüm İçin*”, “*İktisat Alanında Alacağım Eğitimle Toplum Ve Millet Yararına Katkı Sağlayabileceğimi Düşündüğüm İçin*”, “*Öğretmenlerimin Bu Alana Yönlendirdikleri İçin*”, “*İlgi Ve Yeteneklerime Uygun Gördüğüm İçin*”, “*Eleştirel Düşünme Değerlendirme Problem Çözme Analiz Ve Yorumlama Gibi Tüm Sektör Ve Alanlarda İhtiyaç Duyulan Temel Özellikleri Kazandırdığı İçin*”, “*İktisadi Konularda Kapsamlı Bilgi Sahibi Olabilmek İçin*”, “*İktisadın Matematikle Olan İlişisini Anlayabilmek İçin*”, ifadelerinin daha büyük sınıflardaki öğrencilere göre etkisi daha yüksek olduğu görülmüştür.

İktisat eğitimi almaya başladıktan sonra iktisat bölümünün beklentilerini ne düzeyde karşıladığına bakıldığında, bölümün öğrenci beklentilerine büyük oranda yanıt verdiği saptanmıştır. Öğrencilerin öğrenim şekillerine göre beklentilerinin karşılanma düzeylerinde farklılık bulunmamıştır. Diğer bir ifade ile birinci öğrenim ve ikinci öğrenim öğrencilerinin beklentileri benzer düzeyde karşılanmaktadır. Öğrencilerin yaş gruplarına göre tüm beklenti ifadelerinde farklılaşmaların olduğu, genel olarak 18 yaşındaki öğrencilerin beklentilerinin karşılanma düzeyinin daha büyük yaşlardaki öğrencilere göre daha yüksek düzeyde karşılık bulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre “*Akademisyenlerin İletişim Düzeyi Beklentilerimi Karşılıyor*” ifadesi dışındaki beklenti ifadelerinde farklılaşma bulunmamıştır. Kız öğrencilerin “*akademisyenlerin iletişim düzeyi beklentilerimi karşılıyor*” puanları erkek öğrencilere göre daha yüksektir. Diğer ifadelerle yönelik beklentilerinin karşılanma düzeyi kız ve erkek öğrencilerde benzer düzeydedir.

Öğrencilerin eğitim gördükleri sınıflara göre beklentilerine yönelik tüm ifadelerde farklılıkların olduğu saptanmıştır. Genel olarak, birinci sınıfta okuyan öğrencilerin beklentilerinin diğer sınıfta okuyan öğrencilere göre daha yüksek düzeyde karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak, çok fazla nedenin bileşimi sonucunda öğrencilerin iktisat bölümünü seçtikleri ve iktisat bölümünün beklentilerini büyük oranda karşıladığı ortaya konulmuştur.

Ancak bu araştırma sadece Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü’nde eğitim gören 503 öğrencinin görüşleri ile sınırlıdır. Araştırma sonuçlarından genelleme yapılabilmesi için farklı üniversitelerin iktisat bölümlerinde araştırmanın benzerleri gerçekleştirilebilir. Diğer taraftan araştırmada veriler araştırmacı tarafından oluşturulan ölçekle toplanmıştır. Farklı ölçekler geliştirilerek ve farklı araştırma teknikleri kullanılarak konu ile ilgili araştırmalar yapılırsa, daha farklı ve daha kapsamlı sonuçlara ulaşılabilir. Böylelikle öğrencilerin iktisat bölümünü seçme nedenleri ve beklentileri çok yönlü olarak incelenerek ortaya konulabilir. Araştırmanın konuyla ilgili yapılmış ilk araştırma olma nedeniyle, literatüre katkı sağlayacağı ve bu yönde araştırma yapmak isteyen araştırmacılara fikir vereceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Bahar, H. (2002), “Eğitim Fakültesi, Tıp Fakültesi Ve İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerinin Bazı Sosyo-Ekonomik Özellikleri İle Fakülte Tercihleri Arasındaki İlişki”, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (1), 125-144
- Çımat A. ve F. Daşkiran (2014), “İktisat, Türkiye’deki Eğitimi ve İktisadi Yenilik”, *Siirt Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisadi Yenilik Dergisi*, 1 (2), 1-17
- Gençoğlu, Ü.G. ve G. İşseveroğlu, (2010), “ Türkiye’de Meslek Yüksekokullarındaki Eğitimin Muhasebe Mesleğine Katkısı Üzerine Araştırma”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (47), 28-40.
- İzdeş, Ö. (2001), "Nasıl Bir İktisat Eğitimi", *İktisat Dergisi*, (415), 59-63
- Koç, H. (1991), *İş ve İnsan İlişkileri*, Ankara: Gazi Büro Kitabevi,
- Kuzgun, Y. (2000), *Kendini Değerlendirme Envanteri El Kitabı*, Ankara: ÖSYM Yayınları
- Madenci, C. (2012a), “Nasıl Bir İktisat Eğitimi? (I) – Meslek Olarak İktisat”, <http://www.iktisadiyat.com/2012/04/06/nasil-bir-iktisat-egitimi-i-meslek-olarak-iktisat/> (19.02.2017).
- Madenci, C. (2012b), “Nasıl Bir İktisat Eğitimi? (II) – Bilim Olarak İktisat”, <http://www.iktisadiyat.com/2012/04/27/nasil-bir-iktisat-egitimi-ii-bilim-olarak-iktisat/> (19.02.2017).
- OKUBİL. (2011), “İktisat Bölümü Mezunlarının Yapacağı İşler Nelerdir?”, <http://www.okubil.com/iktisat-bolumu-mezunlarinin-yapacagi-isler-nelerdir-4336.html> (19.02.2017).
- Öztürk, Z. ve E. İlman (2015), “Sağlık Yönetimi Ve İşletmeciliği Bölümünde Okuyan Öğrencilerin Bölümü Tercih Nedenleri İle Beklenti Ve Motivasyon Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma”, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (1), 71 - 93
- Salant, P. ve D.A. Dillman, (1994), *How To Conduct Your Own Survey*, Newyork: John Wiley & Sons,
- Sarıkaya, T., Khorshid, L. (2009), “Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi: Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimi”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (2), 393-423
- Sezer, B. (1985), *Sosyolojinin Ana Başlıkları*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları,
- Şimşek, S. ve Ş. Cicioğlu (2006), “İktisat Eğitiminde Temel Sorunlar ve Öneriler”, *Türk Ağır Sanayi ve Hizmet Sektörü Kamu İşverenleri Sendikası Dergisi*, 20 (3), 17-29
- Turhan, R. (2011), *Türkiye’de İktisat Tarihi Çalışmalarının Gelişimi*, Doktora Tezi İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- TÜBA. (2007). *İktisat Öngörü Çalışması 2003-2023* (der. F. Şenses), Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi.